

Kompetensförsörjning

Platsens betydelse

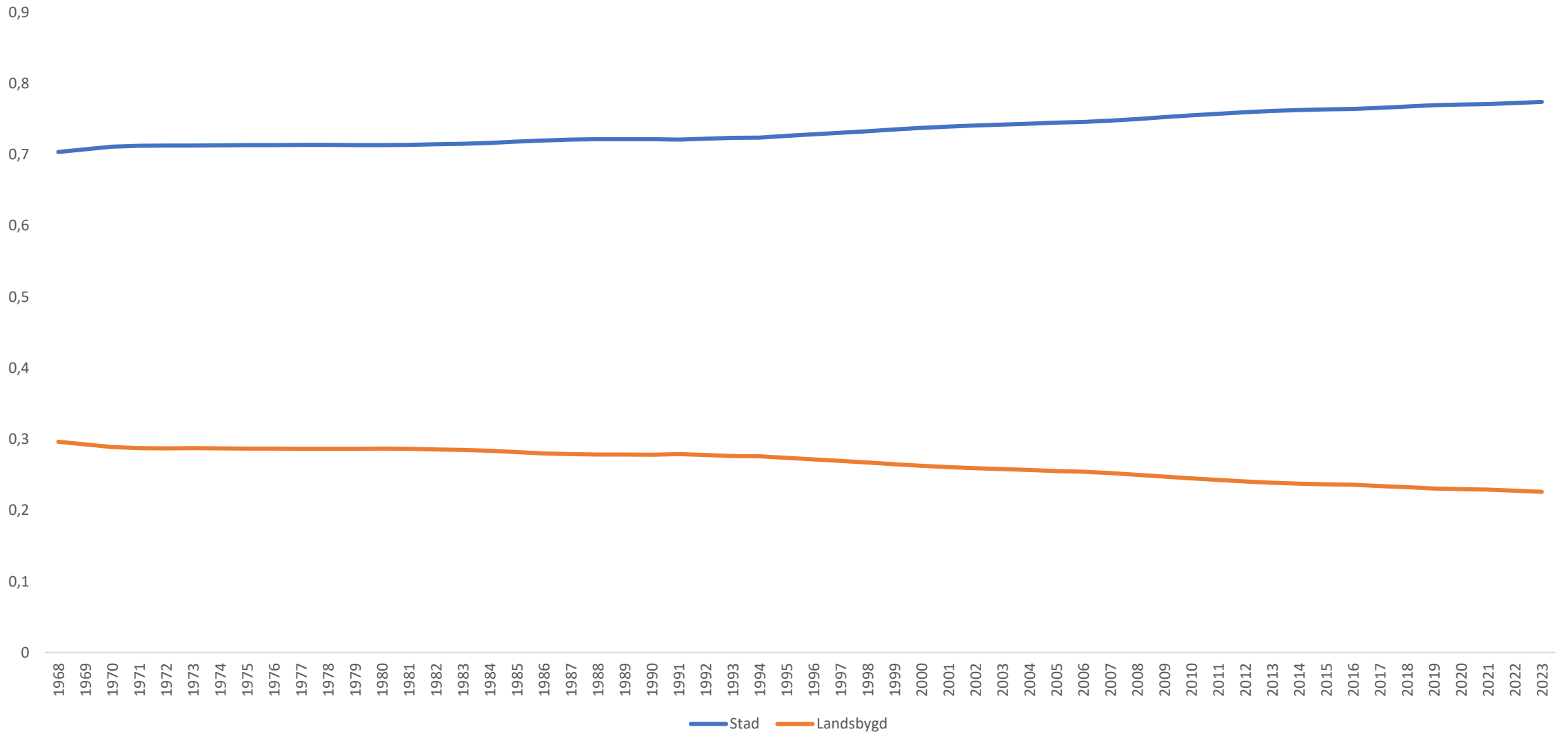
Mars 2025

Lina Bjerke, docent i nationalekonomi

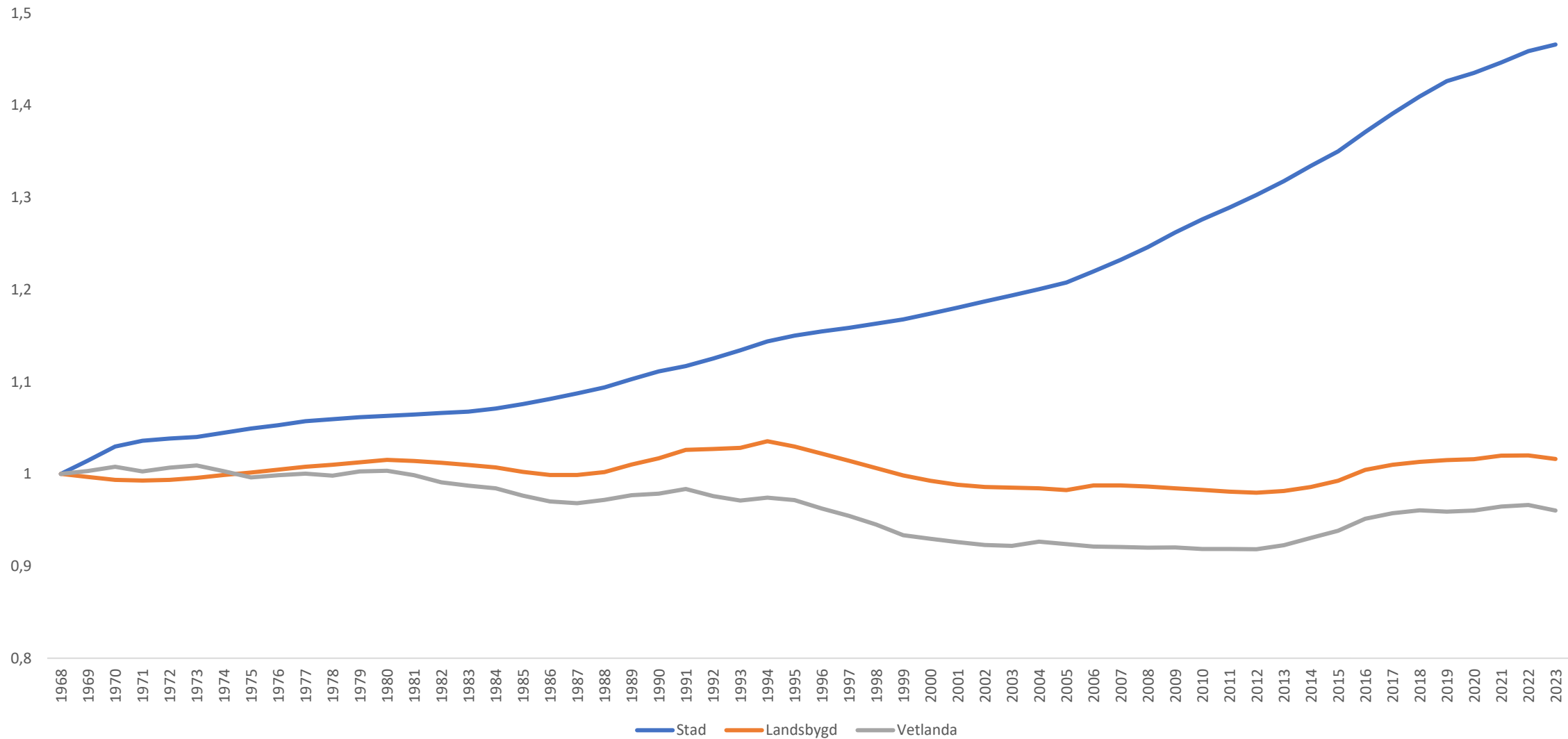
Utmaningen

A close-up photograph of a wooden toy, possibly a maze or a logic puzzle. The toy consists of a light-colored wooden board with several circular holes and blue lines drawn on it. A silver, reflective ball is positioned on the board, near one of the holes. The background is blurred, showing more of the wooden structure.

Andel av Sveriges befolkning

Befolkningstillväxt. Indexerad: Basår=1968

REGIONALPOLITIK

1945-1960

Början på ett modernt Sverige

1960-1970

Lokaliseringspolitiken och starten för regionalpolitiken

1970-1990

Regionalpolitik blir krispolitik

1990-

"Hela landet"; kunskapsekonomin och geografin

1998-

Samordnad regional näringspolitik

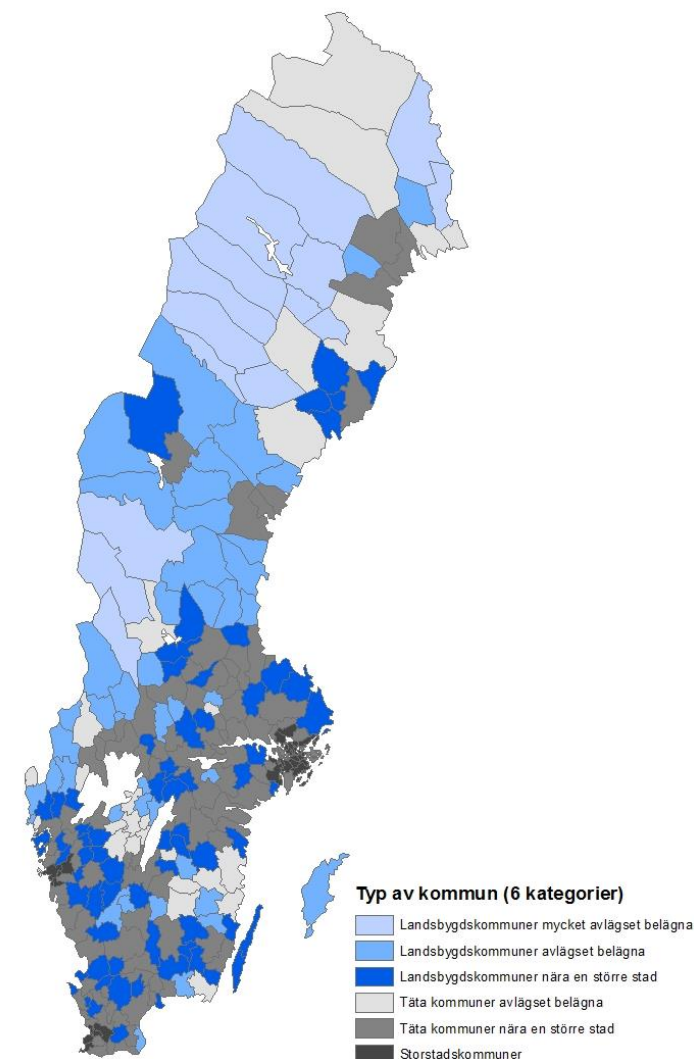
2000-

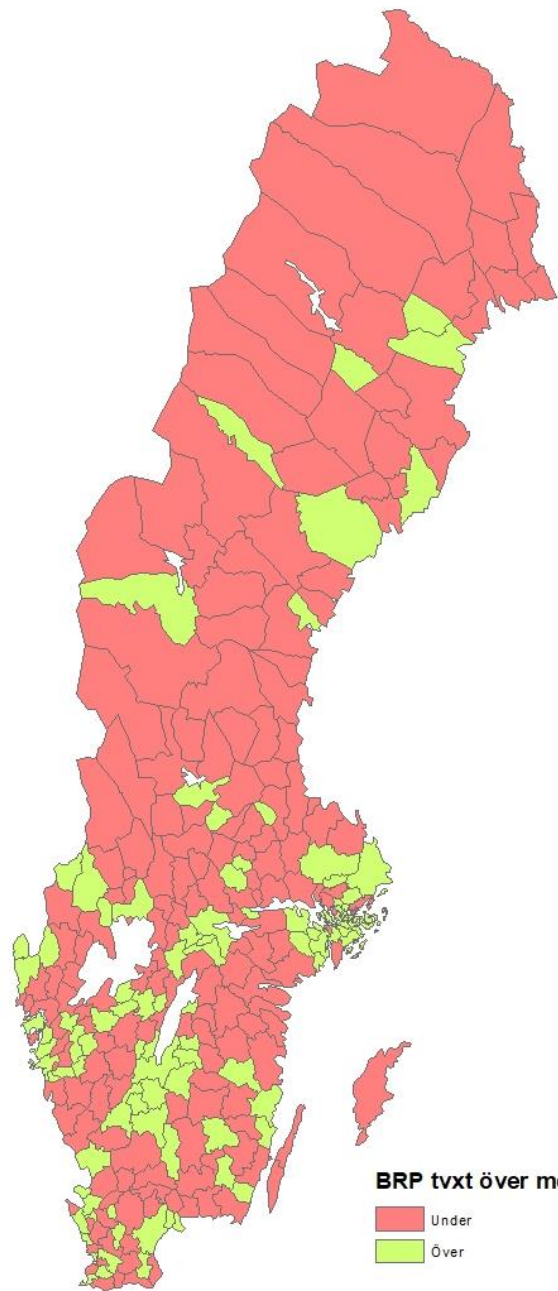
Decentralisering av utvecklingsansvar; lokala arbetsmarknadsregioner

2012-

Attraktionskraft för regional tillväxt

*Högskolereformen 1993: ...
bättre kompetensförsörjning,
ur ett geografiskt och socialt
perspektiv.....*

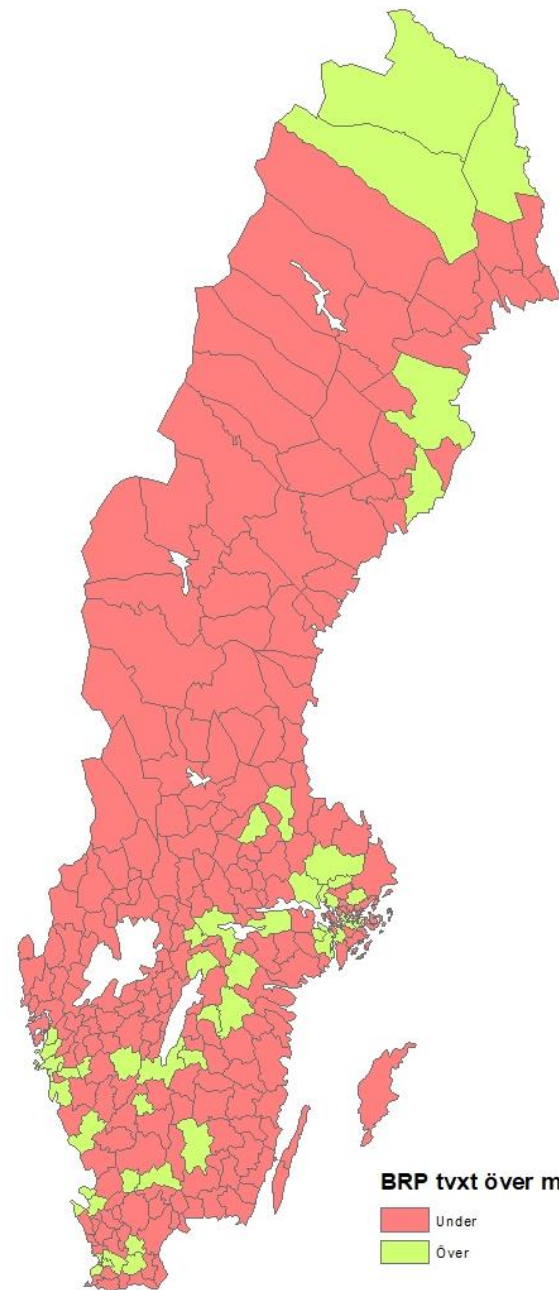

BRP tvxt över medel 1993-2003

Under
Över

Halvering av antalet kommuner...

BRP tvxt över medel 2012-2020

Under
Över

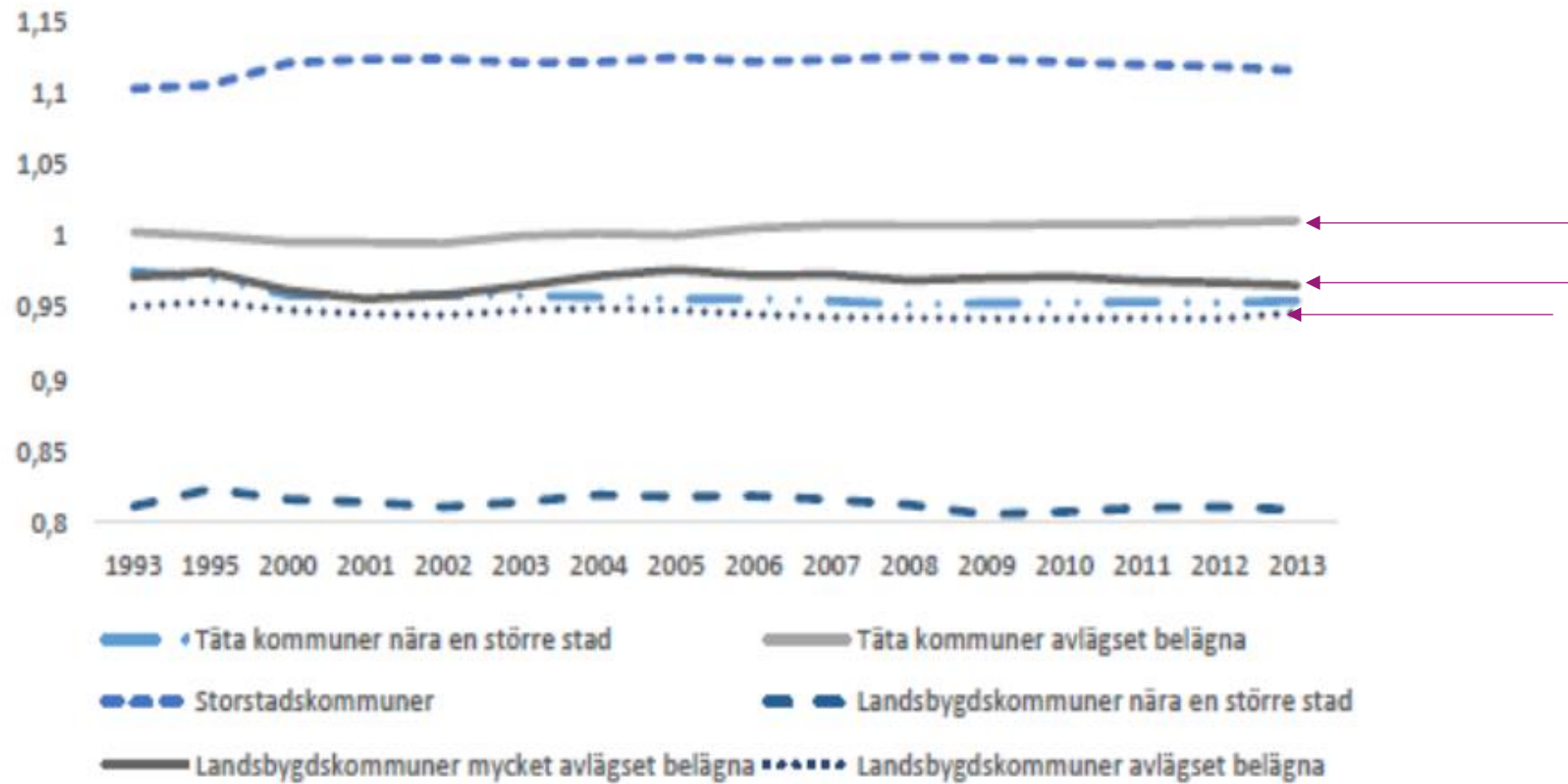

“Regional inequality is proving too politically dangerous to ignore”

– *The Economist*, 17 December 2016

Varför är det angeläget att utvärdera individer ur ett geografiskt perspektiv?

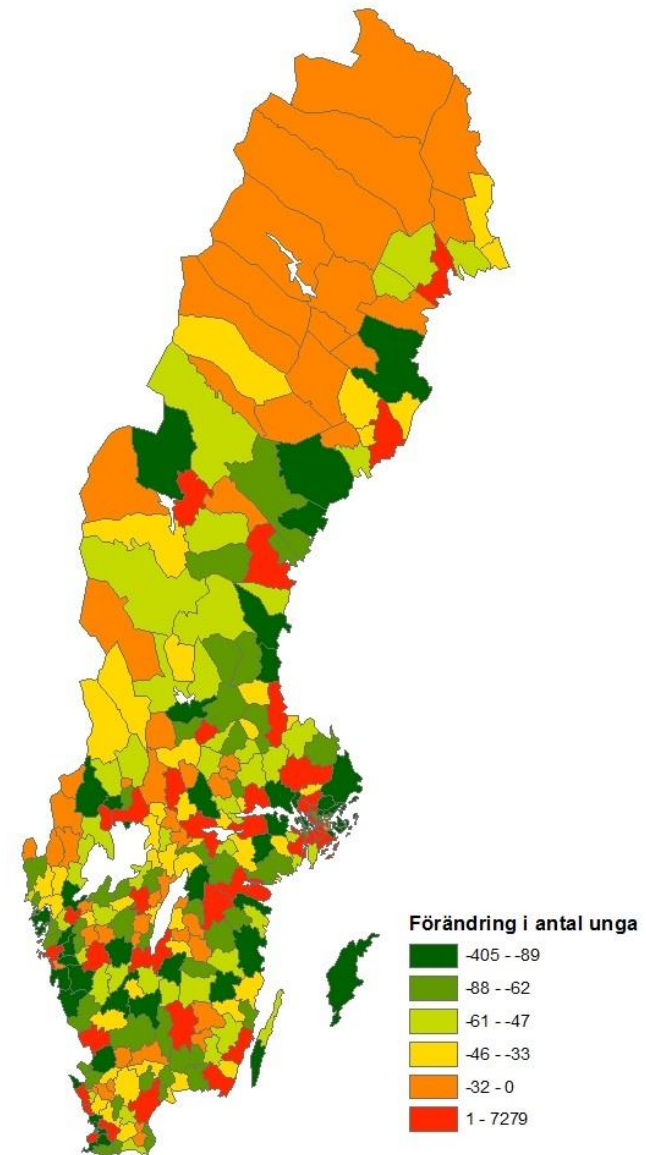

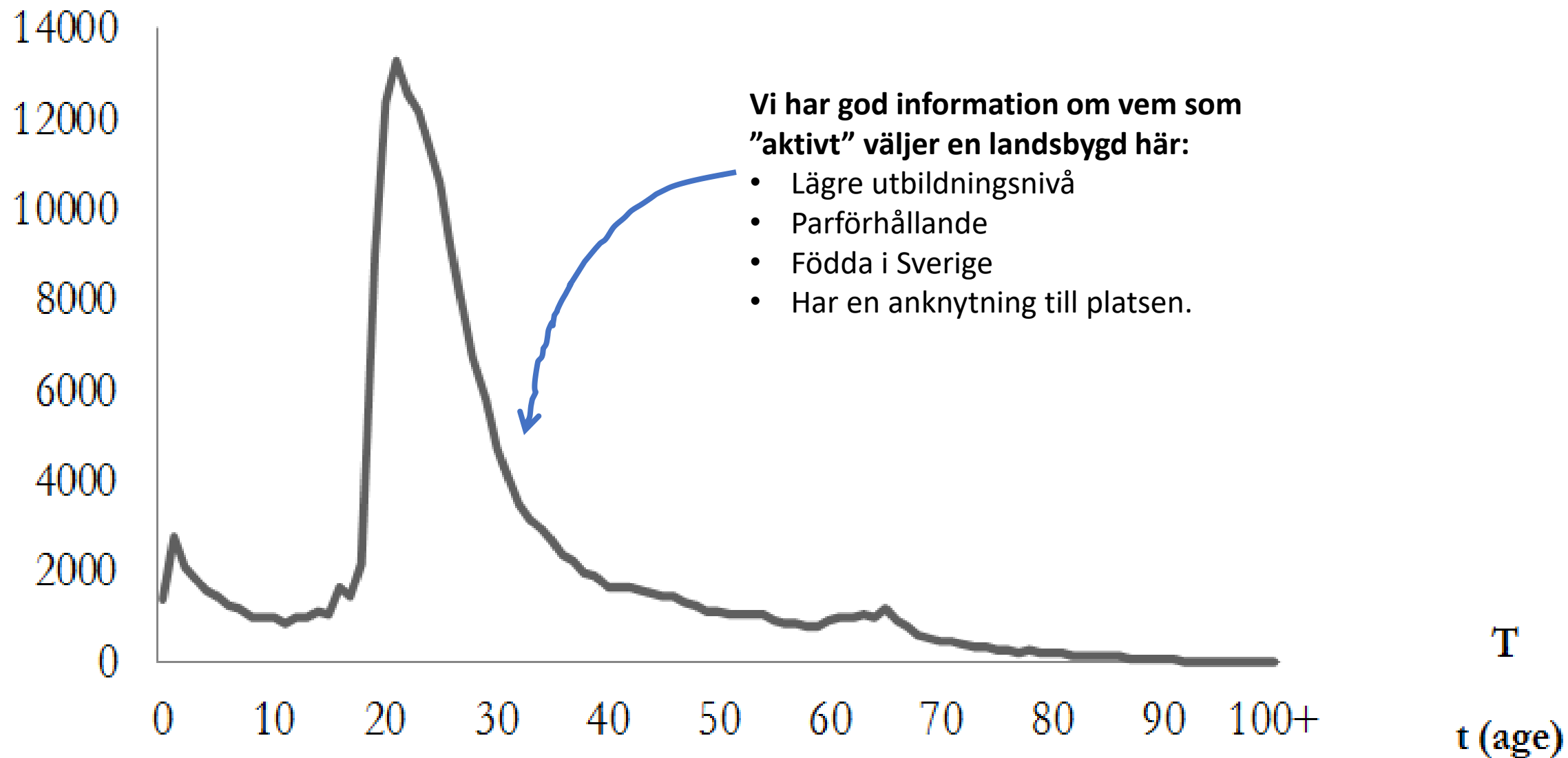

Figur 25 Kvot mellan dagbefolkning och nattbefolkning

Källa: SCB, egen bearbetning

86 %

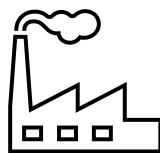
Sveriges befolknings (alla åldrar) flyttar över kommungränser under ett år.

Kompetensförsörjning

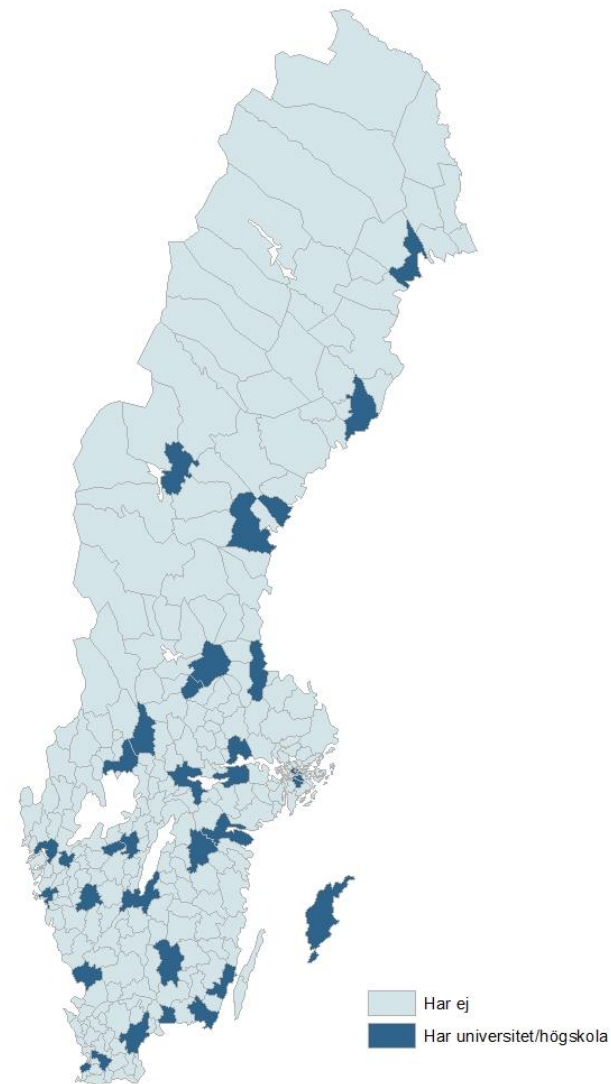
Efterfrågesidan

- Rekrytera
- Behålla
- Utveckla

Utbudssidan

- Högre utbildning
- Lokala lärcentra/campus
- Folkbildning

A photograph of a man with short dark hair, wearing a light blue cardigan over a white collared shirt, sitting at a table in a meeting. He is looking towards the left of the frame. In the foreground, the back of a woman's head and shoulders is visible on the left, and the back of a man's head and shoulders is visible on the right. The background shows a window with a view of greenery. The text "Exemplet: Folkbildning" is overlaid in white on the image.

Exemplet: Folkbildning

Opinion
Debatt: Den pågående slakten av folkbildningen är en katastrof

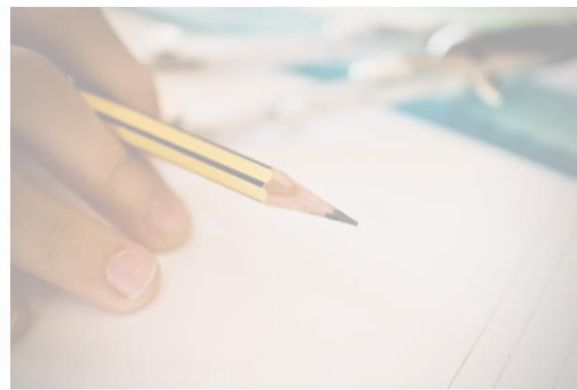

Foto: Pixabay

DEBATT: Dra inte ner på folkbildning

Folkbildning och landets kompetensförsörjning

— Vilken roll spelar folkbildningen i städer och på landsbygd?

Folkbildningen dem som inte k

Tusentals och åter tusentals utbildning och ett ökat självförtroende på folkbildning. Studieförbundet Vuxenskolan, skriver

Cirkeldeltagares vägar till arbetsmarknaden

— Studiecirkelns geografiska spridning och betydelse för integrationen på arbetsmarknaden

DEBATT | SKOLAN

”Därför kan Tidöavtalet bli slutet för folkbildningen”

AV SAM PALDANIUS | 18 SEPTEMBER 2023
Sam Paldanius är frilansande forskare och före detta universitetslektor vid Örebro universitet.

Forskaren Sam Paldanius, med en lång relation till folkhögskolan och folkbildningen, delar med sig av sina tankar om Tidöavtalets konsekvenser inom politikområdet.

”Genom översynen ska folkbildningsväsendet effektiviseras” (s. 62)

Ordet ”översyn” anspelar sannolikt på den statliga utredning som pågår om folkbildning och som förväntas vara klar 2024. Resten är svårt att begripa. I avtalstexten finns väldigt lite om folkbildningens verksamhet. Däremot finns det många ord om stöd till folkbildningen, till exempel ord som folkbildningspolitik och statliga bidrag. Forskaren säger att en verksamhet de inte styr över skall effektiviseras?

Debatt

vt NYHETER Nyheter Lokalt Sport SVT Play Ba
KULTUR

1 min

Studieförbundet

Studieförbunden får mindre pengar i budgeten för nästa år. I stället vill regeringen satsa på yrkesutbildningar, berättar utbildningsminister Mats Persson. Foto: Mikael Eriksson

Regeringen drar ner på anslag till studieförbund: "Prioriterar"

UPPDATERAD 20 SEPTEMBER 2023 PUBLICERAD 18 SEPTEMBER 2023

Studieförbunden får mindre pengar i budgeten för nästa år. I stället vill regeringen satsa på yrkesutbildningar, enligt utbildningsminister Mats Persson (L).

— Många politiker har historiskt sett lovat allt till alla men det fungerar inte nu när vi har tuffa tider och då måste vi prioritera och då prioriterar vi utbildningar som leder till riktiga jobb, säger han.

Omriiteringen innebär att det nästa år blir 250 miljoner mindre till

- **Folkbildning:**

- Syfte (ett av dem) att minska utbildningsklyftor och höja utbildningsnivån i samhället

- **Forskning:**

- Kompetensförsörjningens utmaningar och möjligheter skiljer sig mellan platser
- Stor befolkningstäthet = stor inflyttning av högutbildad yngre arbetskraft
- Andra platser- det motsatta vilket kan ha förödande konsekvenser för arbetsmarknaden och näringslivet

- **Logiken och hypotesen:**

- Folkbildningens roll för kompetensförsörjning ser olika ut på olika typer av platser.
- Om individer med högre formell utbildning har ett lägre behov av Folkbildningen för att komma in på arbetsmarknaden...
 - ... så skulle den spela mindre roll för arbetsmarknadsintegration på tätare platser...
 - ...men större betydelse i glesare kommuner med begränsad tillgång till högre utbildning.

VAD SER VI?

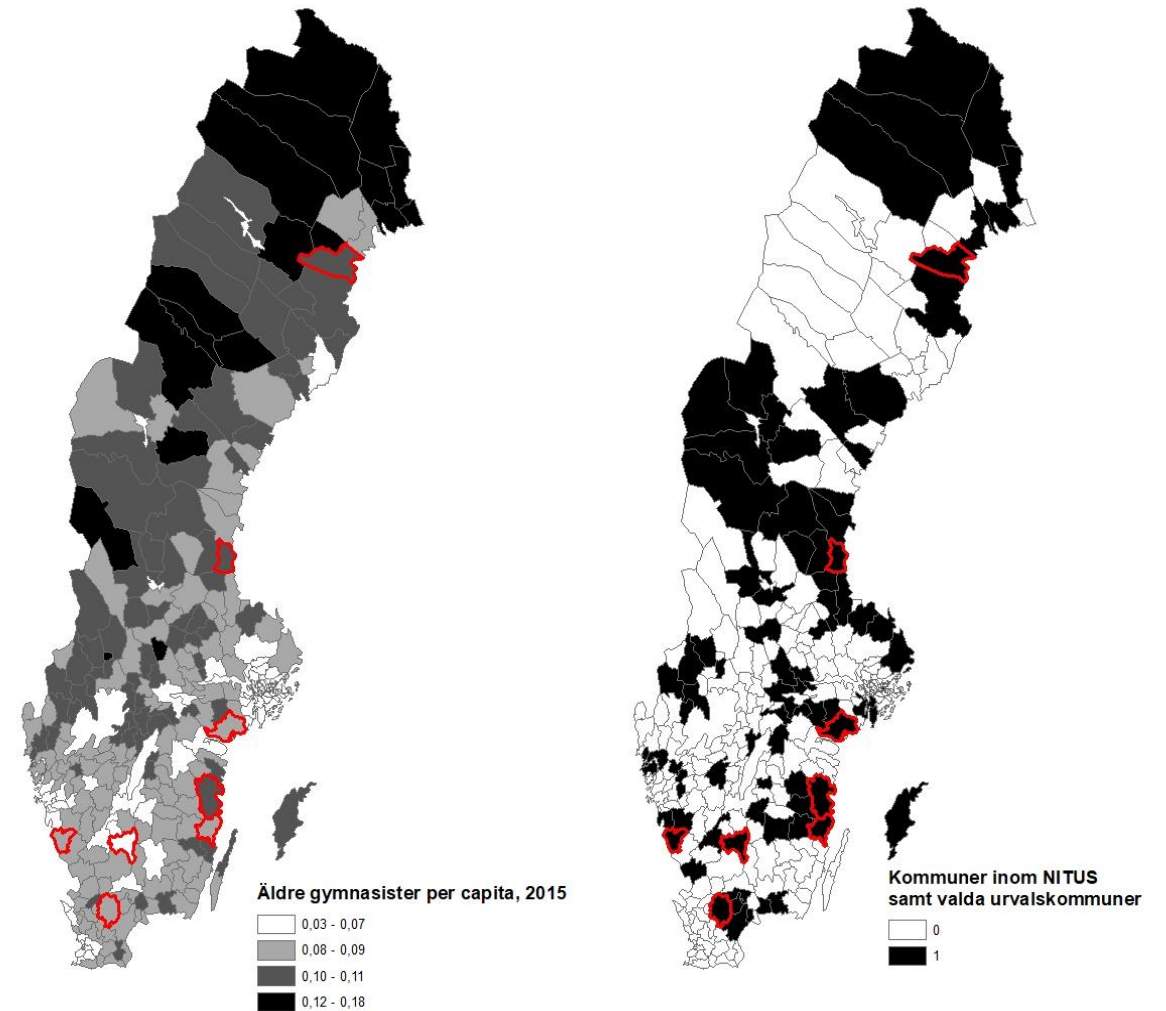
- **Landsbygdskommuner har ett högre deltagande i folkbildning än stadskommuner.**
 - Utbud och efterfrågan på folkbildning.
 - Större kommuner- större arbetsmarknad- fler utbildningsalternativ
 - Majoriteten av folkbildningsverksamheterna finns i kommuner längre från platser med högre utbud.
- **Potentiellt kan folkbildningen spela en särskilt stor roll på de platser där alternativ utbildning inte finns**
 - Särskilt för individer som har något sämre förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden.
 - Kan möjliggöra möten och nätverksbyggande, och sedan ett steg in i fortsatt utbildning, företagande eller förvärvsarbete.
- **Som medel för kompetensförsörjning är det på Sveriges landsbygder som folkbildningen har störst betydelse?**
 - Större städer: större och mer heterogen marknad för utbildning- större konkurrens för folkbildningen.
 - Landsbygderna: lägre utbudet av utbildningsmöjligheter → det som finns blir särskilt viktigt.
 - Folkbildningen kan på många håll utanför städerna vara en påtaglig och långsiktig resurs i den lokala kompetensförsörjningen.

Exemplet: Tillgängliggöra
högre utbildning

VILKA?

- Boende i kommunen
- Något äldre än genomsnittet
- Har bott en längre tid i kommunen
- Ska bo kvar i kommunen?

51 landsbygd, 33 stad

VAD SER VI?

- **Platser med lokala lärcentra**
 - Oftare landsbygd än stad
 - Utbildningsnivåerna på dessa platser är relativt låg, särskilt om de är landsbygd
 - ökar sannolikheten att en person ”klättrar” på utbildningsstegen i de lägre utbildningsnivåerna- tar sig till en gymnasienivå när man är något äldre.
- **Utmaningen är att få de som utbildar sig att stanna i kommunen och arbetsmarknadsregionen, särskilt om det är en landsbygdskommun**
 - Svårt att påvisa ökad attraktivitet etc...
 - ..men de individer som aktivt har valt kommunen som sin bostadsort får betydligt bättre möjlighet till vidareutbildning eftersom ett lokalt lärcentrum innebär att man kan delta i undervisning på hemorten.
 - Detta kan särskilt gagna utvecklingen på den lokala arbetsmarknaden i landsbygdskommunerna.
 - Näringslivet har ett stort ansvar.

Lokala alternativ tycks ha störst effekt och kraft på Sveriges landsbygder där alternativen är färre.

Ansvarsfull användning av knappa resurser (skattemedel)?

Så länge inte geografin får spela roll i hur resurserna fördelas och när kostnader inte ställs mot nytta så är det främst landsbygderna som får ta smällen av **nationella** och **generella** beslut.

JÖNKÖPING UNIVERSITY

*Jönköping International
Business School*